

Raport

Kradzieże z kart płatniczych

Autor: Anna Frankowska, Money.pl

Money.pl

Wrocław, kwiecień 2008

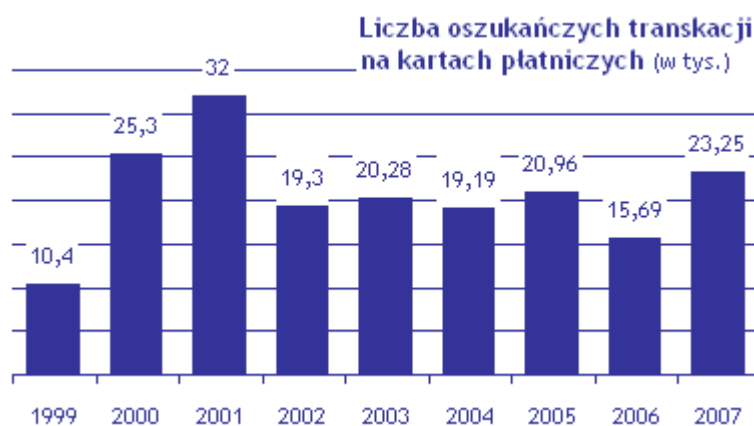
14 milionów złotych ukradziono w minionym roku z kart płatniczych - wynika z zebranych przez Money.pl danych. Każdego roku miliony tracą banki, wystawcy kart oraz zwykli użytkownicy.

Miliony złotych trafiają do złodziei nie tylko dlatego, że karty są kradzione, ale także podrabiane - to tak zwany skimming. Polega on na kopiowaniu danych z kart za pomocą specjalnych czytników i wykorzystaniu ich do stworzenia duplikatu karty. Tym procederem zajmują się zorganizowane grupy przestępców, którzy działają na terenie wielu krajów. Są otwarci na nowinki techniczne, pomysłowi i często trudni do uchwycenia - twierdzą eksperci.

W 1999 roku - jak podaje NBP - dokonano ponad 10 tysięcy transakcji przestępczych przy użyciu kart płatniczych, na sumę ponad 7 mln złotych. Rok później tego typu transakcji było już 2,5 raza więcej (25 tysięcy) a klienci, banki i emitenci kart stracili aż 25 mln złotych. To najwyższa suma strat w ostatnich 9 latach.

Natomiast rekordową liczbę oszukańczych transakcji odnotowano w 2001 roku - 32 tysiące - jednak wtedy ukradziona kwota nie była rekordowa, bo wyniosła blisko 12 mln złotych.

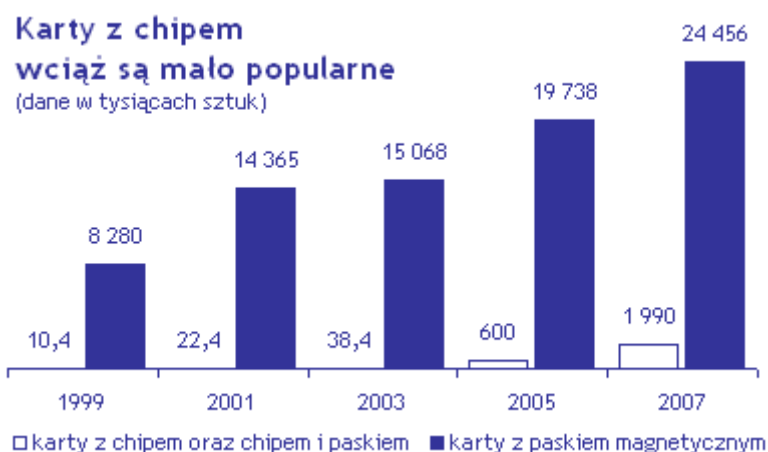
W 2007 roku straty na skutek kradzieży z kart straty wyniosły 14 mln złotych. Dla porównania liczba wszystkich transakcji dokonanych kartami w ubiegłym roku to ponad 1075 mln na kwotę 265,15 mld złotych.

Źródło: NBP

Choć zdaniem specjalistów skala oszukańczych transakcji w porównaniu do ogółu transakcji nie jest zbyt wielka, to jednak

problem istnieje. Dla lepszej ochrony banki wprowadzają m.in. karty z chipem, który jest bezpieczniejszym nośnikiem danych niż pasek magnetyczny.

Źródło: NBP

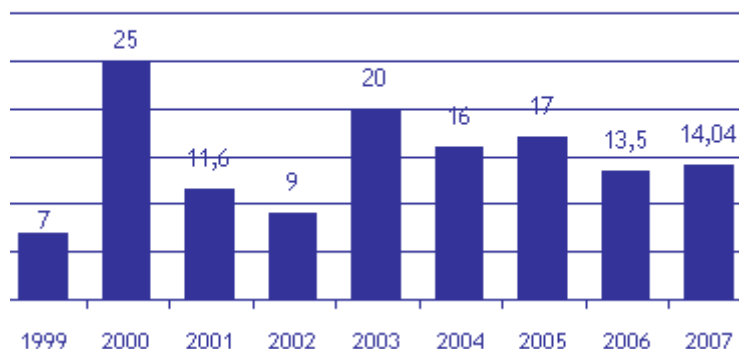
W Polsce mamy obecnie 26,5 mln kart. W tej chwili kart z paskiem i chipem jest 1,98 mln, co stanowi 7,6 procent wszystkich kart na rynku. Kart z chipem jest zaledwie 12,6 tys. (0,05 procenta kart znajdujących się na rynku). Wciąż karty z paskiem dominują.

Kradzież z karty bez granic

- *Kradzieże z kart bankowych nie są plagą, ale stanowią poważny problem. Wzrost kradzieży z kart odnotowaliśmy szczególnie po wejściu Polski do UE - mówi w rozmowie z Money.pl Remigiusz Kaszubski, dyrektor zespołu systemu płatniczego i bankowości elektronicznej Związku Banków Polskich.*

- *Tego typu przestępczość ma transgraniczny charakter. Karty skradzione są często w zachodnich krajach UE, a oszukańcze transakcje realizowane są na przykład w Polsce - dodaje Kaszubski.*

Wartość strat na skutek oszukańczych transakcji kartami płatniczymi (w mln zł)

Źródło: NBP

Dane dotyczą oszustw dokonanych kartami sfalszowanymi, skradzionymi, zgubionymi, niedoręczonymi. Obejmują oszustwa kartami wydanymi przez banki działające w Polsce, których dokonano na terytorium Polski i w innych krajach.

Przestępcy nieprzypadkowo wybierają Polskę, Czechy czy Słowację, jako kraje realizacji skradzionych lub sfalszowanych kart z Wielkiej Brytanii. W Europie Środkowej i Wschodniej karty mikroprocesorowe nie upowszechniły się jeszcze ze względu na wyższe koszty ich wydania i konieczność wyposażenia bankomatów w odpowiednie czytniki.

- *Transgraniczność skimmingu utrudnia organom ścigania zatrzymanie wszystkich sprawców tego procederu. Najczęściej aresztowane są osoby realizujące produkt finalny przestępstwa, czyli fałszywe karty - tłumaczy Ryszard Piotrowski, zastępca naczelnika wydziału do spraw przestępczości gospodarczej KWP we Wrocławiu.*

Obecnie skimming przybiera formę tak zwanego pełnego skimmingu, podczas którego przestępcy nie tylko kopiuje pasek magnetyczny naszej karty, ale także zdobywają kod PIN. Mogą to zrobić za pomocą kamery, która odpowiednio umieszczona na obudowie bankomatu, podgląda wpisywany ciąg liczb. Dlatego wklepując kod warto drugą ręką zasłonić klawiaturę.

Liczba bankomatów

Bankomatów jest w Polsce ponad 11,5 tysięcy. Kartą możemy płacić w 129,6 tysiącach sklepów i punktach usługowo-handlowych.

Inną metodą pozyskania danych jest umieszczenie przez sprawców tzw. nakładki na klawiaturę. W takim przypadku zastąpienie ręką

klawiatury nie przyniesie oczekiwanego rezultatu. - *Zanim pobierzemy pieniądze z bankomatu powinniśmy dokładnie go obejrzeć, zwrócić uwagę na jakieś nietypowe urządzenia, nakładki, dodatkową obudowę np. przy wlocie karty. Warto pobierać pieniądze w tym samym bankomacie, wówczas szybciej zwrócimy uwagę na ewentualne zmiany* - tłumaczy Piotrowski.

Płacąc na przykład w sklepie lub restauracji powinniśmy mieć kartę ciągle w zasięgu naszego wzroku. Obecnie istnieją urządzenia do skimmingu, które mieszczą się w dłoni.

Ostrożność popłaca, czyli prawa poszkodowanego

Choć wydaje się to oczywiste, wiele osób zapomina o odpowiedniej ochronie karty i numeru PIN. - *Wielokrotnie spotykaliśmy się z sytuacją, że właściciel zapisywał sobie numer PIN na karcie lub na kartce w portfelu lub w telefonie. Jeśli nie dochowamy należytej staranności w postępowaniu się kartą, bank nie uzna naszego wniosku o zwrot pieniędzy skradzionych z karty* - mówi Remigiusz Kaszubski.

Money.pl przypomina: posiadacz karty w przypadku jej utraty ponosi odpowiedzialność za transakcje do kwoty o równowartości 150 euro, ale tylko do momentu jej zastrzeżenia (reguluje to ustawa o elektronicznych instrumentach płatniczych). Za płatności czy wypłaty z bankomatów powyżej tego limitu odpowiada już wydawca karty, czyli najczęściej bank.

Jednak właściciel karty powinien wcześniej dołożyć wszelkiej staranności w zakresie ochrony karty, zgłosić jej utratę i zastrzec ją. - *Odpowiedzialność banku jest wyłączona w sytuacji, w której utrata karty lub jej nieuprawnione użycie spowodowane jest winą posiadacza karty* - tłumaczy dla Money.pl Ewa Dolińska, prawnik działu finansowego z Kancelarii Krawczyk i Wspólnicy.

System EMV (Europay Master-Card Visa)

System mający na celu poprawę bezpieczeństwa transakcji dokonywanych kartami. Pozwala on realizować transakcje kartami z mikroprocesorem, które są znacznie bezpieczniejsze niż karty wyposażone w pasek magnetyczny.

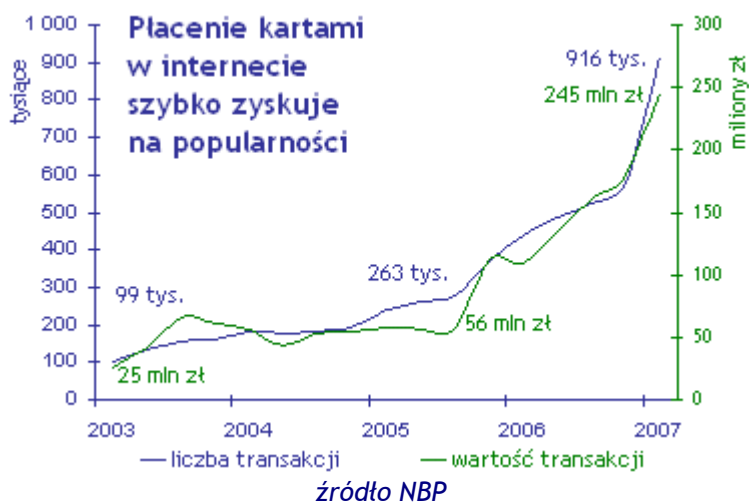
Poprawa bezpieczeństwa, dzięki EMV, dotyczy także płatności dokonywanych telefonicznie, e-mailem bądź przez internet. Technologia EMV wymaga całkowitej zmiany systemu płatniczego: od samych kart po punkty sprzedaży (POS).

Posiadacza nie obciążają jednak żadne operacje dokonane z użyciem utraconej karty płatniczej, gdy na przykład podpis dyspozycji obciążenia rachunku różnił się od tego na karcie. Często można spotkać się z sytuacją, że sprzedawca nie weryfikuje zgodności podpisu.

Płatności w internecie - słabo chronione

Posługiwanie się kartą w internecie jest bardzo wygodne, ale słabiej chronione przez prawo. Wydawca karty może zastrzec w umowie (i z reguły to robi), że posiadacza karty obciążają operacje dokonane na odległość, mimo iż karta płatnicza została wykorzystana bez fizycznego przedstawienia.

Tym samym jeśli ktoś dokona na naszą niekorzyść oszukańczej transakcji w internecie, za straty odpowiadamy w pełnej wysokości.

W sytuacji gdy winę za oszukańczą transakcję ponosi na przykład bank lub firma telekomunikacyjna, gdyż zawiódł system bezpieczeństwa transakcji, możemy dochodzić od nich odszkodowania. W praktyce jest to jednak trudne.

Eksperti doradzają wykupienie dodatkowego ubezpieczenia karty, które jest często proponowane przez banki. Pomocna jest też usługa powiadamiania o dokonanych transakcjach sms-em oraz ustalenie limitu na transakcje on-line.

Zastrzeżenie karty

Bank zastrzeżenie karty musi przyjmować przez całą dobę, co więcej w umowie o karcie powinno być określone w jaki sposób tego typu zgłoszenie wydawca karty potwierdza. Posiadacz karty jest też zobowiązany do zgłoszenia wydawcy niezgodności w zestawieniu operacji w terminie określonym w umowie.

Jest dobra wiadomość dla użytkowników, których karta została skopiowana na skutek skimmingu. Za operacje dokonane przy użyciu sfalszowanej karty płatniczej odpowiada co do zasady wydawca karty. W przypadku skimmingu i kradzieży z karty sfalszowanej nie znajdują zastosowania przepisy ustawy, zgodnie z którymi do czasu zgłoszenia utraty karty jej posiadacz odpowiada do kwoty 150 euro. Niedostateczne zabezpieczenia kart przed ich podrobieniem nie mogą bowiem szkodzić posiadaczowi.

Osobie, która utraciła pieniądze na skutek nieuprawnionego użycia karty płatniczej, przysługują dwojakiego typu roszczenia. - *Są to: roszczenie przeciwko osobie, która dopuściła się kradzieży lub podrobienia karty o naprawienie szkody oraz roszczenie względem banku o zapłatę utraconych środków pieniężnych* - wyjaśnia Ewa Dolińska. Osoba poszkodowana może wystąpić z powództwem cywilnym. (więcej w ramce)

Banki zaczynają upowszechniać karty z chipem, który jest bezpieczniejszym nośnikiem danych, ale jednocześnie droższym. Liczba bankomatów działających w systemie EMV, czyli pozwalającym na transakcje kartami z mikroprocesorem ma wzrosnąć w ciągu najbliższych lat. - *Liderem jest BZWBK, który nie wydaje kart bez chipa. Inne banki też rozpoczęły wydawanie kart z mikroprocesorem* - mówi Remigiusz Kaszubski.

Obecnie wymiana kart na te z chipem ruszyła w mBanku, Multibanku i ING Banku Śląskim. Bank Pekao w tym roku rozpocznie ich dostosowywanie do nowych wymogów.

- *Do końca 2010 roku Polska będzie musiała spełniać wszystkie warunki SEPA (Jednolity Obszar Płatności w euro), co oznacza że zarówno bankomaty jak i karty będą dostosowane do realizacji bardzo bezpiecznych transakcji w standardzie EMV*- podsumowuje dyrektor Kaszubski.

Na to jednak przyjdzie nam poczekać trzy lata. Co nie zmienia faktu, że ostrożności podczas używania karty nigdy za wiele.

Jak dochodzić swoich roszczeń?

Ewa Dolińska,
prawnik działu finansowego
Kancelarii Krawczyk i Wspólnicy

Osobie, która utraciła środki pieniężne na skutek nieuprawnionego użycia karty płatniczej np. po jej kradzieży czy na skutek jej skopiowania, przysługują dwójakiego typu roszczenia: **roszczenie przeciwko osobie**, która dopuściła się kradzieży / podrobienia karty, o naprawienie szkody oraz **roszczenie względem banku** o zapłatę utraconych środków pieniężnych.

Roszczenie względem sprawcy kradzieży

Kradzież karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z bankomatu jest przestępstwem w rozumieniu kodeksu karnego i zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Posługiwanie się podrobioną kartą płatniczą uznawane jest zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego za przywłaszczenie cudzych praw majątkowych i zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2.

Samo zgłoszenie faktu popełnienia kradzieży do organów ścigania nie spowoduje, że osobie, która utraciła kartę, zostaną wypłacone środki pieniężne w przypadku wykrycia i skazania sprawcy kradzieży. Osoba poszkodowana powinna zatem wystąpić z powództwem cywilnym o naprawienie szkody **przeciwko sprawcy kradzieży lub z powództwem adhezyjnym, tj. roszczeniem cywilnym zgłaszanym w trakcie toczącego się postępowania karnego**. Wystąpienie z powództwem cywilnym możliwe jest również przeciwko podmiotom, które ponoszą winę za udostępnienie danych posiadacza karty lub danych dotyczących samej karty, np. przeciwko placówkom handlowym, w których dokonana została płatność kartą, przeciwko dostawcom usług lub centrom rozliczeniowym.

Roszczenie względem banku

W przypadku, gdy bank uchyla się od cięższej na nim odpowiedzialności finansowej, klientowi banku przysługuje roszczenie o zapłatę utraconych środków pieniężnych. W takiej sytuacji, klient powinien wystąpić z **powództwem cywilnym przeciwko bankowi do właściwego sądu powszechnego**. Konsumenty mogą również zwrócić się z wnioskiem o wszczęcie postępowania do Arbitra Bankowego działającego przy Związku Banków Polskich, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 8 tys. zł. Orzeczenia arbitra są wiążące dla banku. Jeżeli rozstrzygnięcie arbitra nie jest dla konsumenta satysfakcjonujące, konsumentowi przysługuje prawo do skierowania sprawy na drogę postępowania cywilnego.

POLACY NIE LUBIĄ ROZMAWIAĆ O PIENIĄDZACH?

NIE U NAS.

Już **2 miliony Polaków** czyta i rozmawia o pieniądzach w największym portalu finansowym - Money.pl.

Money.pl

Portal finansowy nr 1

Money.pl Sp. z o.o.

ul. Kościuszki 29, 50-011 Wrocław
tel. +48 (71) 3374-260, faks +48 (71) 3374-270
firma@money.pl, www.firma.money.pl

NIP 897-16-52-608, REGON 005983438